

การสร้างสรรค์เครื่องประดับดีไอวาย
เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยจังหวัดจันทบุรี*
THE CREATION OF D.I.Y. JEWELRY FOR THE IDENTITY EXPRESSION
OF GEM MINES COMMUNITY IN CHANTHABURI

ภัทรบดี พิมพิกิ

Pattarabordee Pimki

ภัทรา ศรีสุขโข

Pathra Srisukho

วรฉัตร อังคะหิรัญ

Worachat Angkahiran

พนม จงกล

Phanom Chongkon

กรรณก สนิทการ

Kornkanok Sanitgan

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

E-mail: pathra.s@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย 2) ออกแบบสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวายที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้แบบสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน เพื่อหาแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยวในตำบลสีพยาและตำบลบ่อพุ อำเภอกาแพง จังหวัดจันทบุรี และใช้การสนทนากลุ่ม ซึ่งมีตัวแทนกลุ่มจากชุมชนและจากหน่วยงานภาครัฐจำนวน 5 คน เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอย จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์และออกแบบร่างเครื่องประดับดีไอวาย จำนวน 10 แบบ และทำการคัดเลือกแบบร่างเครื่องประดับให้เหลือเพียง 3 แบบ ด้วยแบบประเมินคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงร้อยละ 58 ช่วงอายุ 26 - 35 ปี มีความสนใจเครื่องประดับดีไอวายประเภทจี้มากที่สุด เครื่องประดับมีรูปแบบธรรมชาติ ใช้

* Received 21 January 2023; Revised 18 February 2023; Accepted 22 February 2023

ระยะเวลาในการทำ 15-30 นาที จากการจัดสนทนากลุ่มพบว่าอัตลักษณ์ชุมชน ได้แก่ ผลไม้ขึ้นชื่อ เรื่องราวความเชื่อและสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ใช้พลอยดิบในชุมชนเข้ามาร่วมในงานเครื่องประดับโดยเปิดพื้นที่ว่างในตัวเรือนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจัดวางตกแต่งด้วยตนเอง และผลการคัดเลือกแบบร่างเครื่องประดับ พบว่า แบบร่างที่ 7 ทรัพย์สะพรั่งหมายเลข 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 คือ 4.78 แบบร่างที่ 9 ผลพลอยหมายเลข 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นอันดับที่ 2 คือ 4.72 และแบบร่างที่ 4 ดินแดนชุมทรัพย์หมายเลข 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมคือ 4.50

คำสำคัญ: เครื่องประดับดีไอวาย, อัตลักษณ์, ชุมชนเหมืองพลอย, จันทบุรี

Abstract

This research aims to 1) study and identity expression analysis of the gem mine community as a guideline for D.I.Y. jewelry design. 2) design and create D.I.Y. jewelry which shows the gem mine community's identity. This research is mixed methods research. First, using the needs questionnaire of one hundred tourists to find the jewelry design direction. The data was collected from the tourist attraction in Si Phaya Subdistrict and Bo Phu Subdistrict, Tha Mai District, Chanthaburi Province. Second, a group discussion with five representatives from community groups and government sectors was performed for the identity of the gem mine community study Then, the obtained data were examined to design the ten D.I.Y. jewelry drafts. Then, the analysis and design of ten D.I.Y. jewelry drafts were carried out, and ten D.I.Y. jewelry drafts were selected only three drafts by using a selection evaluation form by three experts. The results showed that the tourist who is respondents were 58% female, aged 26-35 years old, and were most interested in D.I.Y. pendant jewelry. The jewelry has a natural pattern, and it takes 15-30 minutes to finish creation. From the group discussion, it was found that the identity of the community was famous fruit, beliefs story, and tourist attraction in the community. Using raw gemstones in the community to assort with jewelry that has empty spaces for tourists to decorate by themselves. The jewelry draft selection results found that the 7th draft, The Treasure Blooming No. 1 had the first-highest total average score of 4.78. The 9th draft, Fruits of Gems No. 1 had the second highest total average score of 4.72,

and the 4th draft, The Treasure Land No. 1 had the third average score with a total average score of 4.50.

Keywords: D.I.Y. Jewelry, Identity, Gem Mines Community, Chanthaburi

บทนำ

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก ในอดีตนั้นมีการทำเหมืองพลอยเกิดขึ้นหลายพื้นที่ของจังหวัด ซึ่งเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ถือเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีการทำเหมืองพลอยกันอย่างกว้างขวาง มักพบพลอยตระกูลแร่ควอร์ตซ์ (กองเศรษฐธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี, 2543) มีตลาดซื้อขายพลอยเกิดขึ้นบริเวณชุมชน มีการขุดหาพลอยทั้งแบบขุดมือแบบโบราณและแบบการใช้เครื่องจักร จวบจนถึงปัจจุบันปริมาณพลอยมีจำนวนลดน้อยลง ผู้คนประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้เป็นหลัก (สำนักงานเทศบาลเมืองท่าใหม่, 2565) แต่ยังคงพบพลอยเม็ดเล็ก ๆ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า กากพลอย ซึ่งไม่มีมูลค่าเนื่องจากยากต่อการนำไปเจียระไนตามพื้นที่ในชุมชน บางพื้นที่มีการทำเหมืองพลอยขนาดเล็ก เหมืองพลอยบางแห่งมีการจัดตั้งเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้โดยชุมชน พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการทำเหมืองพลอย เผยแพร่ความรู้และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านเกี่ยวกับการขุดพลอย ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านและเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดมิตรภาพและสร้างความเข้าใจธรรมชาติแห่งสังคมวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน อันจะเป็นแนวทางให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการพัฒนายั่งยืน (สุดถนอม ต้นเจริญ, 2560)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยอัตลักษณ์ชุมชนในท้องถิ่นถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์จริงและเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมจากการเข้าร่วมกิจกรรม สัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรง มีการพบปะผู้คนในชุมชน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวหรือการต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทั้งหมดนี้ล้วนอยู่ในขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ภูริวัจน์ เดชขุ่มและนุชนารถรัตนสุขชัย, 2561) จากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561-2580 ให้ความสำคัญกับการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพแต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ถือเป็นหนึ่งในแผนย่อยที่ให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ผสานกับจุดแข็ง

ในด้านความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองพฤติกรรม และสร้างทางเลือกของประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

เครื่องประดับดีไอวาย (D.I.Y. Jewelry) ซึ่งคำว่า D.I.Y. นั้นย่อมาจาก Do It by Yourself หมายถึงการทำด้วยตนเอง ดังนั้นเครื่องประดับดีไอวาย จึงมีความหมายว่า การสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์งานเครื่องประดับด้วยฝีมือของตนเอง การออกแบบเครื่องประดับดีไอวายเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สวมใส่หรือลูกค้าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการออกแบบ (Co-design) ตามความชอบและความต้องการของแต่ละบุคคล เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ในลักษณะปัจเจกบุคคล (Personalization) เพื่อเปิดพื้นที่ให้ลูกค้าได้แสดงตัวตนได้อย่างเต็มที่ การใช้หลักการออกแบบลักษณะปัจเจกบุคคลนี้ เป็นการช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าในมุมมองของผู้ผลิตไปพร้อมกับการเพิ่มคุณค่าในมุมมองของลูกค้า เพราะการออกแบบลักษณะปัจเจกบุคคลทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นว่าสินค้านั้นเป็นของตนเอง และมีเพียงชิ้นเดียวในโลก (ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ถูกใจลูกค้าทุกคน, 2565) โดยวัสดุที่นิยมนำมาทำเครื่องประดับดีไอวายเป็นวัสดุทางเลือกสำหรับงานเครื่องประดับ เช่น ลูกปัด พลาสติก เชือก ไม้ ดินโพลิเมอร์ เรซิน เป็นต้น

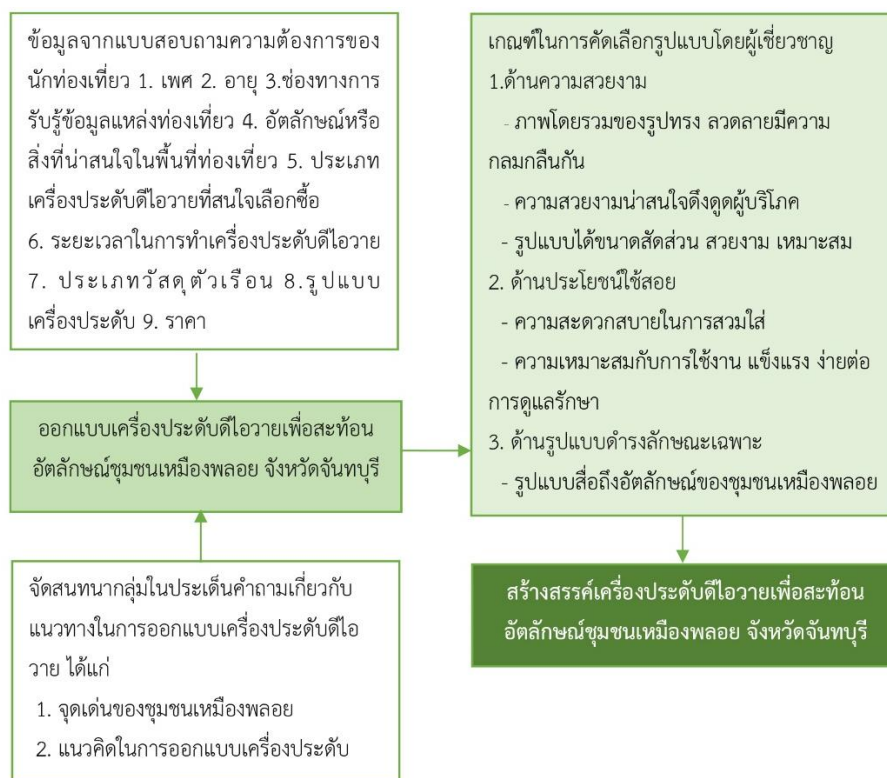
ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาพุทธไทย 4.0 ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งมีนโยบายในการผลักดันให้อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นหนึ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เป็นการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบพัฒนาสินค้า และการบริการ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำพลอยดิบเม็ดเล็ก ๆ หรือกากพลอยที่ขุดได้ในชุมชนเหมืองพลอยมาเพิ่มมูลค่า ผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์เป็นตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวาย โดยเปิดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับของตนเอง อันเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบสินค้าจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ก่อให้เกิดโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย
2. ออกแบบและสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีกรอบแนวคิดงานวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอยและใช้ผลจากแบบสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นจากการจัดสนทนากลุ่มซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชุมชนท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย จากนั้นผู้วิจัยจึงออกแบบและสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวาย และถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย

1.1 ศึกษาข้อมูลด้านการออกแบบเครื่องประดับจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งเป็นกลุ่ม

นักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน สุ่มตัวอย่างประชากรจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในตำบลสี่พญาและตำบลบ่อพุ อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภคเพื่อหาแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับ ซึ่งมีประเด็นคำถาม 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลความคิดเห็นต่อเครื่องประดับที่โอวายจากพลอยดิบ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistic) เป็นร้อยละ

1.2 ศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอยโดยใช้การจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งมีตัวแทนกลุ่มชุมชนและหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น รวมจำนวน 5 คน ประกอบด้วยตัวแทนชุมชนเมืองพลอยจำนวน 3 คน และตัวแทนหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลสี่พญา-บ่อพุ อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับที่โอวาย ได้แก่ 1) จุดเด่นของชุมชนเมืองพลอย 2) แนวคิดในการออกแบบเครื่องประดับสรุปผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.3 วิเคราะห์แนวทางในการออกแบบเครื่องประดับที่โอวาย

2. ขั้นตอนการออกแบบและสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับที่โอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอย

2.1 ออกแบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับที่โอวาย โดยนำผลจากการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอย ในขั้นตอนที่ 1 มาทำการออกแบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับที่โอวายจำนวน 10 รูปแบบ

2.2 ประเมินและคัดเลือกแบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านการออกแบบและผลิตเครื่องประดับจำนวน 3 ท่าน ซึ่งใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเพื่อประเมินการคัดเลือกแบบร่าง ใช้วิธีประเมินค่ารวมของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 1 เท่ากับพึงพอใจน้อยที่สุด 2 เท่ากับพึงพอใจน้อย 3 เท่ากับพึงพอใจปานกลาง 4 เท่ากับพึงพอใจมาก และ 5 เท่ากับพึงพอใจมากที่สุด (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาการคัดเลือกทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

2.2.1) ด้านความสวยงาม ประกอบด้วย ภาพโดยรวมของรูปทรง ลวดลายมีความกลมกลืนกัน ความสวยงามน่าสนใจดึงดูดผู้บริโภค และรูปแบบได้ขนาดสัดส่วน สวยงาม เหมาะสม 2.2.2) ด้านประโยชน์การใช้สอย ประกอบด้วย ความสะดวกสบายในการสวมใส่ และความเหมาะสมกับการใช้งาน แข็งแรง ง่ายต่อการดูแลรักษา 2.2.3) ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีรูปแบบสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชนเมืองพลอย วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistic) เป็นค่าเฉลี่ย และคัดเลือกแบบเพื่อผลิตชิ้นงานต้นแบบจำนวน 3 รูปแบบ

2.3 สร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับที่ผ่านการคัดเลือกได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก จากนั้นจึงนำองค์ความรู้ที่ได้จากการทำการวิจัยครั้งนี้ไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนเมืองพลอยตำบลสีพยาและตำบลบ่อพุ รวมถึงบุคคลที่สนใจ

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี รหัสโครงการวิจัย RBRU-Hu22/2564 วันที่ได้รับการรับรอง 6 กันยายน พ.ศ. 2564

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดดังนี้

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย แบ่งตามหัวข้อได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับ จากแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงร้อยละ 58 มีช่วงอายุระหว่าง 26 - 35 ปี ซึ่งเป็นกลุ่ม Generation Y ช่องทางการรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 56 มีค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะใช้ต่อครั้งที่มาในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลสีพยา และ ตำบลบ่อพุ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่า 500 บาท ร้อยละ 63 มีความเห็นว่างานที่สนใจที่ทำให้น่ามาเที่ยวในพื้นที่นี้คือ เมืองพลอย ร้อยละ 72 ประเภทเครื่องประดับดีไอวายที่สนใจ ลำดับที่ 1 คือ จี้ ร้อยละ 36 ระยะเวลาในการทำเครื่องประดับดีไอวายต่อครั้งอยู่ระหว่าง 15 - 30 นาที ร้อยละ 45 ชนิดของวัสดุที่นำมาทำเครื่องประดับดีไอวาย คือ โลหะผสม ร้อยละ 71 รูปแบบตัวเรือนเครื่องประดับเป็นรูปแบบธรรมชาติ ร้อยละ 65 ราคาเครื่องประดับดีไอวายต่อชิ้นไม่เกิน 200 บาท ร้อยละ 92

1.2 ผลการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอยโดยใช้การจัดสนทนากลุ่ม พบว่าแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย มีผลการศึกษาด้านจุดเด่นของชุมชนเมืองพลอย ดังตารางที่ 1 และด้านแนวคิดในการออกแบบเครื่องประดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาด้านจุดเด่นของชุมชนเมืองพลอย

จุดเด่นของชุมชน	เนื้อหา
สินค้าประจำท้องถิ่น	ชุมชนมีผลไม้ขึ้นชื่อ ได้แก่ ทุเรียน สละ มังคุด เป็นต้น
เรื่องเล่าและความเชื่อ	คนในชุมชนมีความเชื่อเรื่องแม่พลอยโดยเป็นเรื่องเล่าจากคนเฒ่าคนแก่ว่ามีลำแสงทอดยาวลงมาจากท้องฟ้าหากลำแสงนั้นตกไปยังพื้นที่บริเวณใด บริเวณนั้นจะพบแหล่งพลอย หากพื้นที่ใดมีผู้คนประพฤติปฏิบัติตัวไม่ดี แม่พลอยจะลอยเลื่อนหนีหายไป ทำให้บริเวณนั้นไม่มีพลอย

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาด้านจุดเด่นของชุมชนเมืองพลอย (ต่อ)

จุดเด่นของชุมชน	เนื้อหา
สถานที่ท่องเที่ยว	- น้ำตกสียา เป็นน้ำตกที่มีขนาดเล็ก ปกคลุมด้วยต้นไม้เขียวเป็นจำนวนมาก - สถาปัตยกรรมโบสถ์วัดพลอยหรือวัดพุทธคยารามเป็นโบสถ์เก่าแก่ที่สร้างตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นตั้งอยู่บนพื้นที่เนินสูงสามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม - พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดบ่อพุ เป็นแหล่งรวบรวมวัตถุโบราณ มีลักษณะเป็นเรือนไทยเปิดโล่งแบบโบราณ ภายในเรือนไทยมีการประดับตกแต่งบานประตูไม้ด้วยการแกะสลักลงสีซึ่งเป็นลวดลายธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์นานาชนิด โดยเป็นลวดลายที่บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ - เมืองพลอย แต่เดิมพื้นที่นี้มีการขุดพลอยโดยใช้มือซึ่งเป็นวิธีโบราณเพื่อรักษาพื้นที่ในการเพาะปลูก จวบจนรุ่นลูกยังคงมีการขุดมีอยู่บ้าง แต่ยังคงยึดอาชีพทำสวนผลไม้เป็นหลัก โดยในพื้นที่ชุมชนยังคงมีแหล่งการเรียนรู้และให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมการขุดพลอยวิธีโบราณ

ตารางที่ 2 ด้านแนวคิดในการออกแบบเครื่องประดับ

แนวคิดการออกแบบ	ลักษณะ
ถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชน	เครื่องประดับควรมีรูปลักษณะหรือลวดลายที่ถ่ายทอดจุดเด่นของพื้นที่ชุมชน
ใช้พลอยดิบในชุมชนเข้ามาร่วมในงาน	พลอยดิบนี้เปรียบเสมือนเป็นวัตถุดิบแทนค่าเรื่องราวและจุดเด่นของชุมชน แม้ว่าปัจจุบันพลอยบริเวณชุมชนจะลดลง แต่ยังคงมีพลอยดิบเม็ดเล็ก ๆ หรือกากพลอย ซึ่งยังคงพบได้ตามแหล่งพื้นที่ชุมชน เนื่องจากชาวบ้านมองว่าเป็นพลอยที่ไม่มีมูลค่าเพราะมีขนาดเล็ก ยากต่อการนำไปเจียรไน การนำกากพลอยมาใช้ในการสร้างสรรค์งานเครื่องประดับจึงถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกากพลอย
กลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวเพศหญิง	เลือกออกแบบเป็นเครื่องประดับดีไอวายสำหรับนักท่องเที่ยวเพศหญิง ซึ่งมีช่วงอายุประมาณ 26-35 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มักพบมากที่สุดที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเมืองพลอย
ตัวเรือนจี	เป็นตัวเรือนที่เปิดพื้นที่ว่างสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้จัดวางพลอยดิบ รวมถึงของตกแต่งชิ้นเล็กลงไปประดับตกแต่งด้านในตัวเรือนตามจินตนาการของตนเอง และเนื่องจากเครื่องประดับประเภทนี้เน้นมีการติดตั้งบริเวณช่วงอก ซึ่งสามารถเป็นจุดสนใจและง่ายต่อการมองเห็นชิ้นงาน รวมถึงให้ผู้สวมใส่เป็นผู้เลือกกำหนดความยาวของโซ่เพื่อนำมาประกอบกับจีด้วยตนเอง

1.3 ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอย สามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย ได้ 4 แนวคิด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย

ชื่อชุด	เนื้อหา	ลักษณะ
1. ฤดูสระพรั่ง	ชุมชนรายล้อมด้วยธรรมชาติ ภูเขา สวนผลไม้ น้ำตก แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ รวมถึงความเชื่อเรื่องลำแสงแม่พลอยเชื่อมโยงกับอัญมณีใต้พื้นดิน	ใช้ ลักษณะภูมิ ศาสตร์ หรือ บรรยายภาพธรรมชาติ และลายเส้น ลำแสงแม่พลอยมาออกแบบ ร่วมกับ เปิดพื้นที่ในการวางพลอย
2. ดินแดน ชุมทรัพย์	อัญมณีใต้พื้นดินและความงามของสถาปัตยกรรม เช่น โบสถ์วัดพลูยาง ลวดลายบานประตูไม้ แกะสลักลงสี ผนัง วัดบ่อพุ เปรียบดังชุมทรัพย์ทั้งบนดินและใต้พื้นดินของในชุมชนแห่งนี้	นำ ลักษณะและลวดลายของ สถาปัตยกรรมในชุมชนมาใช้ในการออกแบบร่วมกับเปิดพื้นที่ในการวางพลอยติดไว้ด้านในตัวเรือน
3. ทรัพย์ สระพรั่ง	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ผ่านดอกทุเรียนและ ดอกมังคุดที่กำลังผลิบาน ซึ่งเป็นตัวแทนของความเจริญงอกงาม ผสมผสานกับลักษณะของ สถาปัตยกรรมที่สำคัญเชื่อมโยงกับอัญมณีใต้พื้นดิน	สะท้อนภาพความอุดมสมบูรณ์ ผ่านลวดลายธรรมชาติเชื่อมโยงกับ สถาปัตยกรรมของชุมชนร่วมกับ เปิดพื้นที่ในการวางพลอยติด
4. ผลพลอย	ทุเรียน สละ มังคุด คือตัวแทนของอาชีพหลัก และผลไม้ขึ้นชื่อของชุมชน เชื่อมโยงกับอัญมณีใต้พื้นดิน	นำผลไม้ ขึ้นชื่อของชุมชนมา ออกแบบ ในลักษณะชุดจี๊ เพื่อ ความชัดเจนของกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่สามารถสวมใส่ร่วมกันทั้งชุด หรือ ผู้สวมใส่สามารถประยุกต์ ใช้เองได้ ตามการแต่งกายในชีวิตประจำวัน

2. ผลการออกแบบและสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวายสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอย

2.1 ผลการออกแบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวาย โดยผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเมืองพลอยมาทำการออกแบบตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวายประเภทจี๊สำหรับนักท่องเที่ยวเพศหญิง ช่วงอายุ 26 - 35 ปี ใช้วัสดุตัวเรือนเป็นโลหะผสม มีรูปแบบและลวดลายธรรมชาติ โดยเปิดพื้นที่ว่างในตัวเรือนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนำพลอยติด และของตกแต่งชิ้นเล็กที่สะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง เช่น แผ่นทองคำเปลว แผ่นเงินเปลว มาจัดวางตามจินตนาการของตนเอง ก่อนเทเคลือบชิ้นงานด้วยยูวีเรซิน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทำเครื่องประดับประมาณ 15 - 30 นาที ซึ่งผู้วิจัยทำการออกแบบร่างตัวเรือนจี๊ จำนวน 10 แบบ โดยแบบร่างที่ 1 - 3 ใช้แนวคิดฤดูสระพรั่ง แบบร่างที่ 4 - 6 ใช้แนวคิด

Vol.7 No.2 (February 2023)

ดินแดนชุมทรัพย์ แบบร่างที่ 7 และ 8 ใช้แนวคิดทรัพย์สะพรั่ง แบบร่างที่ 9 และ 10 ใช้แนวคิดผลพลอย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับจี จำนวน 10 แบบ

2.2 ผลการประเมินและคัดเลือกแบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาการคัดเลือกทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสวยงาม ประกอบด้วย ภาพโดยรวมของรูปทรง ลวดลายมีความกลมกลืนกัน ความสวยงาม น่าสนใจดึงดูดผู้บริโภค และรูปแบบได้ขนาดสัดส่วน สวยงาม เหมาะสม 2) ด้านประโยชน์การใช้งาน ประกอบด้วย ความสะดวกสบายในการสวมใส่ และความเหมาะสมกับการใช้งาน แข็งแรง ง่ายต่อการดูแลรักษา 3) ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีรูปแบบสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชนเมืองพลอย พบว่า แบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับจีที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แบบร่างที่ 7 ทรัพย์สินะพร้งหมายเลข 1 ซึ่งมีค่าคะแนนสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.78 แบบร่างที่ 9 พลพลอยหมายเลข 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.72 และแบบร่างที่ 4 ดินแดนชุมทรัพย์หมายเลข 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปคะแนนสูงสุดจากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกแบบร่าง 3 อันดับ

เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกแบบ	แบบร่างที่		
	7	9	2
	($\bar{x}$)	($\bar{x}$)	($\bar{x}$)
1. ความสวยงามของรูปแบบ			
1) ภาพโดยรวมของรูปทรง ลวดลายมีความกลมกลืนกัน	4.67	4.67	4.67
2) ความสวยงามน่าสนใจดึงดูดผู้บริโภค	5.00	4.67	4.33
3) รูปแบบได้ขนาดสัดส่วน สวยงาม เหมาะสม	4.67	5.00	4.67
2. ด้านประโยชน์ใช้สอย			
1) ความสะดวกสบายในการสวมใส่	5.00	5.00	4.33
2) ความเหมาะสมกับการใช้งาน แข็งแรง ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.67	4.33	4.33
3. ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ			
1) รูปแบบสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชนเมืองพลอย	4.67	4.67	4.67
ค่าเฉลี่ยรวม	4.78	4.72	4.50

2.3 ผลการสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับที่ผ่านการคัดเลือกได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกซึ่งทำการผลิตตัวเรือนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และผลิตชิ้นงานต้นแบบด้วยเครื่องแกะแว็กซ์ (CNC Machine) ก่อนนำไปหล่อโลหะ ดังภาพที่ 3 ผลงานมีการออกแบบโดยเปิดพื้นที่ว่างให้นักท่องเที่ยวชนากากพลอยรวมถึงของตกแต่งชิ้นเล็ก ๆ เช่น แผ่นทองคำเปลวใส่ลงไปโดยใช้ยูวีเรซินเป็นตัวเชื่อมกับกรอบตัวเรือนโลหะ ดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5

ภาพที่ 3 ตัวเรือนเครื่องประดับจี้ดีไอวาย

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการตกแต่งตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวายด้วยกากพลอยและแผ่นทองคำเปลว

ภาพที่ 5 ตัวอย่างเครื่องประดับดีไอวายที่ผ่านการตกแต่งด้วยกากพลอยและแผ่นทองคำเปลว

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย พบว่าการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนเหมืองพลอยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวายผ่านการจัดสนทนากลุ่มซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนในชุมชน ทำให้ทราบถึงจุดเด่นของชุมชน นำไปสู่แนวคิดในการออกแบบเป็นเครื่องประดับได้ชัดเจน เนื่องจากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคนในท้องถิ่น ซึ่งทราบถึงประวัติและบริบทของชุมชนเหมืองพลอยได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พอหทัย ชุณส์ัน เรื่องการออกแบบลายผ้ามัดย้อมและพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อสร้าง อัตลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ซึ่งให้ความสำคัญ

กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างและประชากร ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มจากกลุ่มประชากรสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตำบลภูเขาทอง เพื่อค้นหาแนวคิดในการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนภูเขาทองมีจุดเด่นเฉพาะ คือ เป็นที่ตั้งเมืองทองโต๊ะโม๊ะ เป็นต้นกำเนิดนวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา มีต้นฤๅษีนาครวนจำนวนมากบริเวณหน้าเมืองทอง (พอหทัย ชุ่นสั้น, 2564) และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต ใจสุตาและคณะ เรื่องเครื่องประดับอัตลักษณ์จันทบุรี : การศึกษาอัตลักษณ์เพื่อพัฒนารูปแบบเครื่องประดับในเชิงพาณิชย์ ซึ่งได้ทำการศึกษา วิเคราะห์และจำแนกอัตลักษณ์จังหวัดจันทบุรี จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลแบบสอบถามของผู้ที่อาศัยในจังหวัดจันทบุรี โดยผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของจังหวัดจันทบุรีแบ่งออกเป็น 4 บริบท ได้แก่ บริบททางด้านธรรมชาติ บริบททางด้านประวัติศาสตร์ บริบททางด้านเศรษฐกิจวิถีชีวิต และบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรม จากนั้นจึงนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาเครื่องประดับอัตลักษณ์จันทบุรีต่อไป (ธนกฤต ใจสุตาและคณะ, 2562) นอกจากนี้แนวคิดในการนำพลอยดิบเม็ดเล็ก ๆ หรือกากพลอยที่ยากต่อการเจียรไนในพื้นที่ชุมชนมาใช้ในการสร้างสรรค์เครื่องประดับถือเป็นการสร้างมูลค่าให้กับกากพลอย สอดคล้องกับงานวิจัยของวรชัย รวบรวมเลิศ เรื่องการพัฒนารูปแบบเครื่องประดับสร้างสรรค์จากเศษพลอยและพลอยเกรดต่ำเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งนำเสนอแนวทางการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษพลอยผ่านกระบวนการออกแบบและความคิดสร้างสรรค์จากความแปลกใหม่ ทันสมัย ผลการวิจัยพบว่าสินค้าเครื่องประดับที่พัฒนาด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้ามากกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุ ชนิดพลอย และรูปแบบของเครื่องประดับ (วรชัย รวบรวมเลิศและคณะ, 2562)

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ออกแบบและสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับโอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอย พบว่ามีการเปิดพื้นที่ว่างในตัวเรือนเพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้สวมใส่ได้มีส่วนร่วมในการนำกากพลอยและของตกแต่งชิ้นเล็ก ๆ รวมถึงการตกแต่งเต็มสไลด์บนตัวเรือนเครื่องประดับได้ด้วยตนเองนั้น เป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวผ่านการสร้างสรรค์เครื่องประดับด้วยตนเอง ซึ่งมีส่วนผลักดันให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมทำเครื่องประดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของรชต พรหมคุปต์ เรื่องเครื่องประดับส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี โดยนำ อัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีมาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับร่วมกับหนังสือที่บอกเล่าเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมและส่วนร่วมกับสถานที่ด้วยตัวเอง เพิ่มความสนุกและความน่าสนใจให้กับสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอีกด้วย (รชต พรหมคุปต์, 2562)

จากการถ่ายทอดองค์ความรู้งานวิจัยสู่ชุมชน ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่า ชาวบ้านมีความสนใจในการนำพลอยดิบเม็ดเล็ก ๆ หรือกากพลอยมาใช้เป็นอย่างมาก เนื่องจากหาได้ง่ายและมีอยู่ทั่วไปในชุมชน และมีการร่วมนำเสนอความคิดเห็นในประเด็นการทำให้กากพลอยมีความสวยงามมากขึ้น โดยผ่านกระบวนการเจียรไนในรูปแบบที่สามารถเป็นไปได้ เช่น เจียรไนหน้าเรียบ หรือลดทอนจำนวนเหลี่ยมเจียรไนตามความเหมาะสมของขนาดพลอย โดยจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับกากพลอยได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรา ศรีสุขและคณะ เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับแฟชั่นจากเศษพลอย เพื่อแสดงเอกลักษณ์จันทบุรี ซึ่งมีการนำเศษพลอยหรือเศษที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตอัญมณีซึ่งมีขนาดเล็ก สีสันทึบไม่สวยงาม และมีรอยแตกมาก ไปเจียรไนให้เกิดหน้าเรียบหนึ่งด้านเพื่อให้พลอยนั้นมีความมันวาวมากขึ้น ก่อนนำไปออกแบบเป็นเครื่องประดับเพื่อแสดงเอกลักษณ์ของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องประดับที่ตอบสนองความต้องการของตลาดและก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าให้กับเศษพลอย (ภัทรา ศรีสุขและคณะ, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์เครื่องประดับดีไอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยจังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งใช้โมเดลการจัดการองค์ความรู้ของ SECI ของโนนาเกะ กับ ทาเคอุชิ (ทับทิม เป้งมลและคณะ, 2561) ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 โมเดลองค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์เครื่องประดับดีไอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยจังหวัดจันทบุรี

จากภาพที่ 6 มีการแบ่งการพัฒนาความรู้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ซึ่งมีองค์ประกอบแบ่งเป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) : Tacit to Tacit เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างข้อมูลด้านความต้องการเครื่องประดับของนักท่องเที่ยวนักวิจัย และความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนโดยตัวแทนคนในชุมชน

2. การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) : Tacit to Explicit เป็นการสกัดความรู้โดยใช้เครื่องมือสำคัญคือการสนทนากลุ่ม เพื่อได้มาซึ่งแนวทางการออกแบบเครื่องประดับที่ชัดเจน

3. การรวบรวมความรู้ (Combination) : Explicit to Explicit เป็นการนำข้อมูลแนวทางการออกแบบเครื่องประดับที่ได้มาออกแบบร่าง จำนวน 10 แบบ และทำการคัดเลือกแบบสำหรับนำไปผลิตเป็นต้นแบบเครื่องประดับดีไอวาย จำนวน 3 รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ

4. การผนึกฝังความรู้ (Internalization) : Explicit to Tacit เป็นการนำองค์ความรู้ในการทำเครื่องประดับดีไอวายจากพลอยดิบเม็ดเล็ก ๆ หรือกากพลอย ไปทำการจัดอบรม ถ่ายทอดกระบวนการให้กับคนในชุมชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับดีไอวาย พบว่าเครื่องประดับควรมีรูปลักษณะหรือลวดลายที่ถ่ายทอดเรื่องราวจุดเด่นของพื้นที่ชุมชน ใช้พลอยดิบเม็ดเล็ก ๆ เปรียบเสมือนเป็นวัตถุดิบแทนค่าเรื่องราวและจุดเด่นของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงาน เลือกออกแบบเป็นเครื่องประดับดีไอวายสำหรับนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีช่วงอายุ 26 - 35 ปี ซึ่งเป็นเครื่องประดับประเภทจี้ มีลักษณะเป็นตัวเรือนที่เปิดพื้นที่ว่างสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้จัดวางพลอยดิบ รวมถึงของตกแต่งชิ้นเล็กลงไปประดับตกแต่งด้านในตัวเรือนตามจินตนาการของตนเอง จากงานวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2 ออกแบบและสร้างสรรค์ตัวเรือนเครื่องประดับดีไอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอย ซึ่งผู้วิจัยทำการออกแบบร่างตัวเรือนจี้ จำนวน 10 แบบ ประเมินและคัดเลือกแบบร่างตัวเรือนเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตเครื่องประดับ ผลการประเมินพบว่าแบบร่างที่ 7 มีค่าคะแนนสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.78 แบบร่างที่ 9 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.72 และแบบร่างที่ 4 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 จากนั้นจึงนำแบบร่างทั้ง 3 แบบ ไปผลิตต้นแบบตัวเรือนเครื่องประดับ

และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนต่อไป ข้อเสนอแนะในงานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์เครื่องประดับดีไอวายเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเหมืองพลอยจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ 1.1) ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้ต่อไป 1.2) สามารถทำการศึกษาเรื่องต้นทุนการผลิตเครื่องประดับดีไอวายร่วมกับกากพลอยและวัสดุเรซินเพื่อนำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ได้ และ 2) ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ 2.1) อาจมีการศึกษาวัสดุอื่น ๆ ที่มีความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ออกแบบเครื่องประดับ หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ร่วมกับกากพลอยเพื่อสร้างมูลค่า 2.2) ควรศึกษาแนวโน้มหรือทิศทางกระแสแฟชั่น รวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อนำไปสู่การออกแบบเครื่องประดับที่ตรงกับความต้องการของตลาดในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ 2564 ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีทุกท่าน รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลสีพยา-บ่อพุ อำเภอนาใหม่ จังหวัดจันทบุรี ตัวแทนชุมชนและผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). เรียกใช้เมื่อ 5 เมษายน 2565 จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171114-oie.pdf>
- กองเศรษฐกิจธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี. (2543). แผนที่และข้อมูลแหล่งแร่ของไทย ชุดแร่รัตนชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 1. กรุงเทพมหานคร: กองเศรษฐกิจธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2560). เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย:แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทับทิม เป้งมลและคณะ. (2561). การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 2 (3), 93-105.
- ธนกฤต ใจสุตาและคณะ. (2562). เครื่องประดับอัตลักษณ์จันทบุรี : การศึกษาอัตลักษณ์เพื่อพัฒนารูปแบบ เครื่องประดับในเชิงพาณิชย์. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 7(1), 178-193.

- พอหทัย ชุ่นสั้น. (2564). การออกแบบลายผ้ามัดย้อมและพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อสร้างอัตลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(5), 284-301.
- ภัทรา ศรีสุขและคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับแฟชั่น เพื่อแสดงเอกลักษณ์จันทบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภุริวัจน์ เดชอุ่มและนุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย. (2561). อัตลักษณ์และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยาเชื่อมโยงพื้นที่กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รชต พรหมคุปต์. (2562). เครื่องประดับส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรชัย รวบรวมเลิศและคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับสร้างสรรค์จากเศษพลอยและพลอย เกรดต่ำเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานเทศบาลเมืองท่าใหม่. (2565). สภาพและข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 5 เมษายน 2565 จาก <http://www.thamaicity.go.th/general2.php>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (5) ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 - 2580). เรียกใช้เมื่อ 5 เมษายน 2565 จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/05-การท่องเที่ยว.pdf>
- สุดถนอม ตันเจริญ. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 13(2), 1-24.
- ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ถูกใจลูกค้าทุกคน. (2565). ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ถูกใจลูกค้าทุกคน. เรียกใช้เมื่อ 5 เมษายน 2565 จาก <https://www.prosoft.co.th/Article/Detail/108094>